

Ministerul Educației al Republicii Moldova
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra de științe socio-umane și asistență socială

CURRICULUM

la unitatea de curs *Sociologia educației*

(învățământ cu frecvență/cu frecvență redusă Ciclul I, licență)

Autor: Gheorghe Neagu, conf. univ., dr

Bălți, 2017

Discutată și aprobată la Ședința Catedrei de științe socio-umane și asistență socială din 14.03.2017, proces verbal nr.6

Șefa catedrei _____ Lidia Pădureac, conf. univ., dr.

Confirmată în ședința Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale

din 29.03.2017, proces verbal nr.8

Decanul Facultății _____ V. Rusu, conf. univ., dr.

I. Informații de identificare a cursului

Facultatea: Drept și Științe Sociale

Catedra: științe socio-umane și asistență socială

Domeniul general de studiu:

Programul de studii de licență

Statutul: unitate de curs opțională

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Curs	Sem.	Lab.	L. ind.		
	3	90	30	15		45	Examen combinat	Româna

II. Informații referitoare la cadrul didactic:

Numele, prenumele titularului cursului: Gheorghe Neagu

Gradul științific: doctor în istorie

Tel.: 069224522

e-mail: neagu.gheorghe@gmail.com

III. Integrarea cursului în programul de studii

Cursul de sociologie a educației este oferit de către Catedra de științe socio-umane și asistență socială la pachet, de rând cu alte unități de curs, studenților de la diferite specialități, având statutul de unitate de curs opțională.

Sociologia educației studiază preponderent două teme fundamentale: educația ca fenomen social și școala în calitate de organizație socială. Investigațiile sunt orientate spre optimizarea relațiilor dintre subsistemul educațional și societate, concentrându-se, în mare, asupra dimensiunii prospectiv-anticipative al educației și asupra cercetării aspectelor de natură socio-economică ale procesului de formare profesională.

Reieșind din aceste realități, cursul este conceput în calitate de „sociologie reflexivă”, adică acel tip de sociologie care este profesională și publică, nu doar academică și informativă, deschisă și constructivă, nu doar autoreferențială, bazată pe opțiunea transferului critic și sistematic al cunoașterii sociologice în spațiul public al acțiunilor individuale și sociale¹.

În același timp, ne-am străduit să oferim temeuri pentru stabilirea unor relații cât mai armonioase și mai productive între cunoașterea sociologică și cunoașterea din alte științe sociale, în special cea din științele educației. Împrumutând experiența unui colectiv de autori², am conceput fiecare curs ca o „micromonografie” a domeniului analizat, prezentând teoriile reprezentative și metodologice de cercetare cel mai adesea utilizate, sintetizând teoriile și enunțurile esențiale, prezentând rezultatele studiilor sociologice empirice, dar și bibliografii reprezentative și întrebări pentru continuarea reflecției personale. Studentului nu i se prezintă doar informații, ci el este invitat să participe la construcția profesională a sociologiei educației și chiar să contextualizeze reflexiv cunoașterea deschisă unei viitoare dezvoltări.

Cursul are drept obiectiv cunoașterea intercondiționărilor dintre subsistemul educațional și sistemul social global în vederea dezvoltării capacității de analiză critică a sistemelor educaționale contemporane și elaborării recomandărilor de politică publică în domeniul educațional.

Studenții trebuie să cunoască la perfecție subiectele abordate în cadrul acestei unități de curs pentru a utiliza cunoștințele și deprinderile dobândite în procesul adoptării unor decizii în condițiile schimbărilor sociale rapide. În acest context specificăm că încercarea să

¹ Sociologie. Volum coordonat de Lazăr Vlăsceanu. Iași: Polirom, 2011.

² Ibidem.

propunem o sociologie a educației ce se vrea profesională în construcție, publică prin consecințe și individualizată în receptare.

Însușirea temeinică a cursului de sociologie a educației, facilitează sesizarea adecvată a altor unități de curs, creează premise favorabile pentru realizarea unor investigații cu caracter inter și multidisciplinar.

IV. Competențe prealabile:

- capacitatea de evaluare adecvată a evenimentelor social-politice, economice, ideologice, culturale;
- capacitate de sinteză a activităților publice într-un cadru social concret.

V. Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

1. Competențe la nivel de cunoaștere

- determinarea specificul și esenței obiectului de studiu al sociologiei educației, coraportul ei cu alte științe;
- caracterizarea etapelor principale de dezvoltare, paradigmele principale cu care operează sociologia educației;
- elucidarea modelor de analiză a sistemului educațional;
- cunoașterea mecanismelor determinante ale evoluției societății și rolul educației în cadrul acesteia;
- identificarea particularităților societății moldovenești generate de subsistemul educațional;
- determinarea specificului și principiilor metodologiei sociologice, coraportul ei cu alte științe, în special cu științele educației;
- identificarea dimensiunilor abordării sociologice a educației din perspectiva tranziției, integrării treptate în spațiul educațional european și a dezvoltării regionale.

2. Competențe la nivel de înțelegere și aplicare:

- structurarea într-un discurs a cunoștințelor despre dimensiunile sociale ale educației;
- selectarea și să analiza materialelor provenite din diferite surse, în special din studiile sociologice empirice;
- identificarea diferențelor dintre două sau mai multe interpretări date unei dimensiuni ale raportului dintre subsistemul educației și societate;
- determinarea locului și importanței diferitelor manifestări ale procesului educațional din Republica Moldova în contextul comunității internaționale;

- demonstrarea elementelor de creativitate în investigația științifică a educației;
- modelarea manifestărilor sistemului educațional din Republica Moldova din perspectiva normelor comunitare;
- manifestarea interesului pentru calitatea educației, pentru cooperare și echilibru;
- înțelegerea importanței angajării în viața socială;
- utilizarea metodelor și tehnicilor adecvate problematicii sociologiei educației în vederea elaborării proiectelor de cercetare sociologică a diverselor aspecte ale educației;
- interpretarea științifică a datelor investigațiilor sociologice empirice a educației în vederea formulării proiectelor de eficientizare a activității structurilor manageriale;

3. Competențe la nivel de integrare:

- identificarea amenințărilor, riscurilor, conflictelor sociale din perspectiva interdependenței dintre sistemul educațional și celelalte subsisteme sociale;
- efectuarea modelărilor în diverse domenii ale managementului proceselor educaționale;
- evaluarea importanței crescânde a sociologiei educației în procesul modernizării societății moldovenești;
- stabilirea corelației dintre metodologia sociologică și metodologia cercetărilor în științele educației;
- argumentarea opiniilor proprii și întreținerea discuțiilor, manifestând competență, consecvență, formulare și exigență logică.

VI. Finalitățile cursului:

- va fi capabil să identifice locul și rolul subsistemului educațional în cadrul sistemului social global, a multiplelor relații de intercondiționare dintre educație și celelalte componente ale vieții sociale;
- va demonstra eficiența modului de învățare prin intermediul unui proiect de cercetare a educației;
- va conștientiza rolul sociologiei educației în proiectarea viitoarelor sisteme educaționale.

VII. Calendarul desfășurării unității de curs

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la curs / prelegeri

Nr.	Tema	Nr. de ore
1.	Sociologia educației și statutul său epistemologic: preocupări ale sociologiei educației	2
2.	Teorii și paradigme în sociologia educației	2
3	Elemente de metodologie a cercetării fenomenelor socioeducaționale	6
4	Sistemul educațional și componentele sale	6
5.	Economia educației. Rentabilitatea investițiilor în educație. Educație și dezvoltare	2
6.	Calitatea educației în societatea moldovenească	4
7.	Pregătirea educatorilor: competență și responsabilitate socială	2
8.	Educația adulților- necesitate socială și realitate socio-educațională	2
9.	Managementul educației	2
10.	Educația în fața unor probleme sociale	2
	Total	30

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar

Nr.	Tema	Nr. de ore
1.	Educația în societatea postmodernă	2
2.	Educație și șansele de viață	2

3.	Racordarea procesului de formare profesională la necesitățile pieței forței de muncă din societatea moldovenească	2
4.	Calitatea formării profesionale în Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	2
7.	Statutul socio-profesional al profesorului	2
8.	Managementul educației. Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice)	3
9.	Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației	2
	Total	15

VIII. Conținuturi

Prelegeri

Cursul nr.1. Sociologia educației și statutul său epistemologic: preocupări ale sociologiei educației

1. Sociologie generală și sociologie de ramură.
2. Obiectul de studiu și problematica sociologiei educației.
3. Precizări terminologice: educație; învățare; învățare pe tot parcursul vieții; socializare; individualizare și dezvoltare personală; integrare socială/incluziune socială; șanse de viață; capital uman; capital cultural și capital social; putere legitimă (autoritate); justiție socială.
4. Funcțiile sociologiei educației.

Cursul nr.2. Teorii și paradigme ale sociologiei educației

1. Funcțiile educației din perspectiva funcționalismului, conflictualismului, teoriilor postmoderne și teoriilor feministe
2. Forme ale educației și instituții educative în societățile europene actuale: direcții principale de evoluție

Cursul nr.3. Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației:

1. Regulile fundamentale care trebuie respectate în procesul cercetărilor empirice.
2. Etapele cercetării sociologice empirice.
3. Metode și tehnici de cercetare.
4. Valorificarea rezultatelor cercetărilor sociologice din perspectiva sistemului educațional.

Cursul nr.4. Sistemul educațional și componentele sale.

1. Conceptul de sistem educațional: educația formală, educație informală, educație nonformală.
2. Școala-o entitate care învață
3. Cultura organizațională a școlii.
4. Familia-instituție și mediu educativ. Potențialul educațional al familiei moldovenești contemporane.
5. Biserica- o instituție socială fundamentală
6. Rolul mass-media în socializarea indivizilor.
7. Alte instituții educative.

Cursul nr.5. Economia educației. Rentabilitatea investițiilor în educație. Educație și dezvoltare

1. Legătura dintre educație și dezvoltarea socio-economică.
2. Educația și șansele de viață ale indivizilor: obținerea și păstrarea unui loc de muncă; promovarea profesională și nivelul veniturilor; sănătatea; protecția față de comportamentele delincvente; planificarea familială; participarea politică etc.
3. Educație și justiție socială.

Cursul nr.6. Calitatea educației în societatea moldovenească

1. Conceptul de calitate a educației
2. Calitatea educației formale
3. Calitatea educației nonformale.
4. Calitatea educației informale.
5. Studiu de caz: calitatea formării profesionale în USARB.

Cursul nr.7. Pregătirea educatorilor: competență și responsabilitate socială

1. Educatorul moldovean (profil de formare, instituțiile formării).
2. Modele de formare a educatorilor.
3. Niveluri și etape ale profesionalizării cadrelor didactice.
4. Formarea pedagogilor la USARB.
5. Zone critice și factori de risc.

Cursul nr. 8. Educația adulților-necesitate socială și realitate socio-educățională

1. Starea sistemului actual de educația adulților din Republica Moldova.
2. Formarea continuă a cadrelor didactice: realizări și probleme.
3. Necesitatea reformării sistemului de educație a adulților.
4. Rolul USARB în modernizarea sistemului de educație a adulților din societatea moldovenească.

Cursul nr.9. Managementul educației

1. Managementul educației.
2. Cultura organizațională în sistemul educațional.
2. Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice).

Cursul nr.10. Educația în fața unor probleme sociale

1. Educație, protecție și asistență socială. Copii străzii și șomerii.
2. Copiii în situație de risc, copii din medii defavorizate.
3. Prevenirea și combaterea devierilor de comportament.
4. Copii cu nevoi speciale. Educația integrată.

Seminare**Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar**

Nr.	Tema	Nr. de ore
1.	Educația în societatea postmodernă 1. Abordarea paradigmatică a educației. 2. Educație și postmodernism. 3. Multiplicarea dimensiunilor educației. 4. Accentuarea caracterului prospectiv al educației.	2
2.	Educație și șansele de viață 1. Ce legătură este între educație și dezvoltarea economico-socială? 2. Cum influențează astăzi educația șansele de viață ale indivizilor, îndeosebi: - Obținerea și păstrarea unui loc de muncă; - Promovarea profesională și nivelul veniturilor; - Sănătatea; - Protecția față de comportamentele delincvente; - Planificarea familială; - Participarea politică;	2
3.	Racordarea procesului de formare profesională la necesitățile pieței forței de muncă 1. Principalele teorii cu privire la valoarea și rolul diplomelor pe piața	2

	muncii. 2. Raportul dintre oferta educațională și piața muncii din Republica Moldova.	
4.	Statutul socio-profesional al pedagogului în societatea moldovenească 1. Factori ce influențează statutul socio-profesional 2. Cauzele statutului inadecvat al pedagogului în societatea moldovenească 3. Modalități de asigurare a creșterii prestigiului statusului de pedagog.	2
5	Calitatea formării profesionale în Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți 1. Studii empirice privind calitatea formării profesionale în USARB. 2. Inserția absolvenților USARB în câmpul muncii.	2
6	Managementul educației. Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice). 1. Cultura organizațională în instituțiile educaționale. 2. Cultura organizațională în USARB. 3. Managementul proceselor educaționale în USARB.	3
7	Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației Dezbateri asupra metodologiei elaborării proiectului investigației empirice (în baza proiectelor prezentate de către studenți).	2
	Total	15

IX. Activități de lucru individual:

În calitate de sarcini pentru lucrul individual studenții vor avea de studiat o serie de investigații sociologice empirice în domeniul educației; de asemenea vor elabora unele tehnici de cercetare sociologică; un proiect de cercetare în domeniul sociologiei educației; vor administra în localitatea de baștină 2 anchete sociologice privitor la calitatea formării profesionale în USARB din perspectiva pieței forței de muncă.

Elaborarea unor eseuri:

1. În ce măsură asigură școala moldovenească egalitatea de șanse?
2. Care sunt factorii de care depinde reușita școlară?
3. Care sunt formele de educație și principale tendințe de evoluție ale instituțiilor și rolurile educative actuale?
4. Care sunt elementele pe care trebuie să le luăm în calcul atunci când gândim o strategie educațională personală, ținând cont de schimbările actuale?
5. Problematica actuală a educației pe plan internațional.
6. Forme de educație și instituții educative în societățile europene actuale.

X. Evaluare:

Evaluarea *curentă* are loc la seminarii prin note acumulate pentru sarcinile de lucru independent, lucrări de control, teste, prezentări de referate, comunicări.

Evaluarea *finală* se va desfășura sub forma unui **examen combinat**. Biletul de examinare va cuprinde trei subiecte ce rezultă din conținuturile cursului. Subiectele de examinare vor fi formulate reieșind din finalitățile unității de curs și competențele speciale. Un subiect îl constituie proiectul investigației socio-juridice, elaborat pe parcursul semestrului. Nota de la examen constituie 40% din nota finală, iar 60 % revin notei medii acumulate la seminarii, $N_f = 0,4n_i + 0,6n_e$, unde N_f – nota finală; n_i – media notelor pentru sarcinile de lucru independent, n_e – nota de la examen.

Tematica proiectelor de cercetare

1. Calitatea capitalului uman în societatea moldovenească.
2. Racordarea formării profesionale la necesitățile pieței muncii.
3. Calitatea formării pedagogilor în Republica Moldova.
4. Educația timpurie în mun. Bălți.
5. Sistemul educațional din unitatea teritorial-administrativă X.
6. Optimizarea învățământului liceal: realizări și probleme
7. Absenteismul școlar.
8. Portretul sociologic al pedagogilor din societatea moldovenească
9. Pedagogii despre reforma învățământului preuniversitar
10. Exodul de creieri din societatea moldovenească.
11. Calitatea studiilor de licență în USARB.
12. Calitatea studiilor de master în USARB
13. Sistemul învățământului universitar din Republica Moldova: realizări și probleme.

14. Orientarea profesională în societatea moldovenească
15. Rolul USARB în satisfacerea necesităților forței de muncă din Regiunea de Dezvoltare Nord.
16. Educația incluzivă în Republica Moldova
17. Integrarea socială a studenților cu dizabilități în USARB.
18. Cultura organizațională în instituțiile preșcolare din Republica Moldova.
19. Cultura organizațională în USARB.
20. Rolul autoguvernantei studentești în îmbunătățirea calității educației.
21. Funcția educațională a familiei moldovenești contemporane.
22. Mass-media și procesul de socializare al adolescenților

XI. Bibliografie

1. Petrescu, Ana-Maria. Fundamente ale sociologiei educației. Tîrgoviște: Editura cetatea de Scaun, 2014;
2. Hatos, Adrian. Sociologia educației. Ediția a II-a revăzută și adăugită: Iași: Polirom, 2006;
3. Albu, Gabriel. În căutarea educației autentice. Iași: Editura Polirom, 2002;
4. Stănciulescu, Elisabeta. Teorii sociologice ale educației. Iași: Polirom, 1996;
5. Rotariu, T., Iluț, P. Socializare și educație. Cluj-Napoca, 1996;
6. Ionescu Ion, I. Sociologia școlii. Politici, practici și actori ai educației școlare. Iași: Polirom, 1997;
7. Stănciulescu, Elisabeta. Sociologia educației familiale, vol. 1 și II; Iași: Editura Polirom, 1996, 1998;
8. Codul educației al Republicii Moldova (Legea nr. 152 din 17.07.2014);
9. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 *Educația 2020*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 944 din 14.11.2014;
10. Пестова, Г.А. Качественное образование-основа инновационного этапа развития страны//Социс, №3, 2013;
11. Добренъков В.И., Нечанев В.Я. Общество и образование, - М.: ИНФРА-М., 2003;
12. Зборовский Г.Е., Шуклина Е.А. Социология образования: Учеб. Пособие для вузов, М.: Гардарики, 2005;
13. Шереги Ф.,Э., Харчева В.Г., Сериков В.В. Социология образования: прикладной аспект. М., 1997;

14. Шуклина Е.А. Вопросы методики социологического исследования самообразования//Социс, 2000, №10;
15. Бразевич С.С. особенности процесса организации образовательного пространства в обществе, основанном на знании: социологический подход//Социология и право, 2013, №2;
16. Саганенко, Г.И. Эмпирическое изучение российского образования//Социология науки и технологии, 2013, №2;
17. Васильев И.А. Качество школьного образования: субъективный взгляд на объективный процесс//Социологический журнал, 2014, №4;
18. Вершинина И.А., Павлова В.Г. Образование и глобализация: социологический анализ//Вестник МГУ. Серия 18. Социология и политология, 2011, №3;